

द्रोणवाक्येक्षयंगृहं अभ्यात्मंतु हरतीतिहिरण्यंविषयवासनासैवरेतोबीजंयस्यसमोहोमरणकालिकः क्षयंदेहगृहंएति सप्तजिह्वाः कालीमनोजवाधूमाकरालोलोहितातथा स्फुलिगिनीविश्वरुचिःसप्तजिह्वाविभावसोः पक्षेपचंद्रियाणिबुद्धिमनसीचतद्युक्तमाननंमुखंभोगसाधनंयस्यसः लेलिहानोयसिष्यन्विसर्पतिव्याप्नोति अतःस्वमोक्षायस्वयमेवयतितव्यमितिभावः ॥ ५ ॥ ६ ॥ एवमधिकारिणमुत्थाप्यअग्निस्तुतिव्याजेनतत्त्वमुपदिशति ब्रह्मैतद्यात्तत्त्वयेत्युसंपहारेऽग्निवाक्यात् तत्रमुख्यब्रह्मविद्याधिकारार्थंसमष्ट्युपासनांजरितारिराहात्मासीतिद्वाभ्यां वायोःसूत्रात्मनः वायुर्वैगीतमतसूत्रंवायुरेवव्यष्टिर्वायुःसमष्टिरितिश्रुतेः आत्मास्वरूपमसिशरीरमसिवीरुधामितिबिराडात्मत्वमुक्तं धीरुधांयोनिःपृथ्वीआपश्चतेतवशुक्रंबीजंत्वदुत्पन्नं अग्रेरापःअद्भ्यःपृथिवीतिचश्रुतेः आपस्तेशुक्रमित्यस्यव्याख्या योनिस्त्वमसिचांभसइति यद्वावायोरात्माअंतरिक्षंमरीचिशब्दितंवीरुधांयोनिःपृथ्वीमरशब्दितायःपृथिव्याअधस्तात्तदापःयद्विवउपरिष्ठात्तदंभः तथाचलोकसृष्टिरुक्ताभवति अदोभःपरेणदिवंग्यौःप्रतिष्ठां

द्रोणउवाच हिरण्यरेतास्त्वरितोज्ज्वलन्नायातिनःक्षयं ॥ सप्तजिह्वाननःक्रूरोलेलिहानोविसर्पति ॥ ५ ॥ वैशंपायनउवाच एवंसंभाष्यतेऽन्योऽन्यं मंदपालस्यपुत्रकाः ॥ तुष्टुवुःप्रयताभूत्वायथाऽग्निंशृणुपार्थिव ॥ ६ ॥ जरितारिरुवाच आत्माऽसिवायोज्ज्वलनशरीरमसिवीरुधां ॥ योनिरापश्च तेशुक्रंयोनिस्त्वमसिचांभसः ॥ ७ ॥ ऊर्ध्वंचाधश्चसर्पतिपृष्ठतःपार्श्वतस्तथा ॥ अर्चिषस्तेमहावीर्यरश्मयःसवितुर्यथा ॥ ८ ॥ सारिस्तक्कउवाच माता प्रणष्टापितरंनविद्यःपक्षाजातानैवनोधूमकेतो ॥ ननस्त्राताविद्यतेवैत्वदन्यस्तस्मादस्मांस्त्राहिवालांस्त्वमग्ने ॥ ९ ॥ यदग्नेतेशिवंरूपंयेचतेसप्तहेतयः ॥ तेमनःपरिपाहित्वमार्त्तान्नःशरणैषिणः ॥ १० ॥ त्वमेवैकस्तपसेजातवेदोनान्यस्तप्ताविद्यतेगोषुदेव ॥ ऋषीनस्मान्वालकान्यालयस्वपरेणास्मान्प्रेहि वैहव्यवाह ॥ ११ ॥ स्तंबमित्रउवाच सर्वमग्नेत्वमेवैकस्त्वयिसर्वमिदंजगत् ॥ त्वंधारयसिभूतानिभुवनंत्वंविभर्षिच ॥ १२ ॥ त्वमग्निर्हव्यवाहस्त्वंत्वमेवपरमंहविः ॥ मनीषिणस्त्वांजानंतिबहुधाचैकधापिच ॥ १३ ॥

तरिक्षंमरीचयःपृथिवीमरोयाअधस्तात्ताआपइत्यैतरेयेश्रुतालोकसृष्टिरुक्ताभवति सइमान्लोकानसृजतांभोमरीचिर्मरमापइतिउपक्रम्यात्रलोकात्मत्वेनस्तुतिर्नलोककर्तृत्वेनेत्यतःसमष्ट्युपासनायाभिवतात्पर्यं ॥ ७ ॥ ८ ॥ अत्रानधिकारीसारिणीस्तक्के स्तक्किणीगल्लुगर्भोयस्यससारिस्तक्कोबाह्यभोगासक्तोव्यष्टिरूपमेवाग्निप्रार्थयतेमातेति प्रणष्टाअदर्शनंगता ॥ ९ ॥ शिवंशांतलोकहितं हेतयोज्वालाःपूर्वोक्ताः ॥ १० ॥ गोषुरविरश्मिषु रविरपित्वमेवेत्यर्थः परेणास्मान्अस्मत्तोदूरेप्रेहि परेणेत्येनबतं ॥ ११ ॥ एवंव्यष्ट्युपासनासिद्धस्यसार्वात्म्योपासनांसर्वंखल्विदं ब्रह्मेत्यादिशास्त्रप्रसिद्धांशांभिल्यविद्यादिरूपांस्तंबमित्राख्यःसर्वप्राणिसमुदायसखाआह सर्वमित्यादिना त्वयोदंकनकेकुंडलादिबत् ॥ १२ ॥ बहुधाकार्यरूपेण एकधाकारणरूपेण ॥ १३ ॥